

11. За терміном функціонування:

- створені без зазначення строку (безстрокові);
- створені для певного завдання на певний термін.

Друга група — фонди як об'єднання громадян. Вони утворюються відповідно до Закону України від 16 червня 1992 року № 2460-XXI "Про об'єднання громадян" (із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 11 листопада 1993 року № 3582 XXI "Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України").

Третя — фонди як комерційні і некомерційні організації.

Прикладами таких фондів можуть служити:

- інвестиційні фонди, які утворюються відповідно до Указу Президента України від 19 лютого 1994 року № 55/94 "Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії" (із змінами і доповненнями, внесеними Указами Президента України від 28 березня 1995 року № 265/95 та від 18 листопада 1995 року № 1080/95;

- пенсійні фонди;

- благодійні фонди, які утворюються та діють на підставі Закону України від 16 вересня 1997 року № 531/97 — ВР "Про благодійництво та благодійні організації".

Четверта група — фонди як державні організації, як органи, покликані проводити державну політику у певній сфері, як управлінсько-фінансові органи. Прикладами таких утворень можуть служити "Фонд депортованих народів Криму" (створений та діє відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14 березня 1992 року № 132 "Про утворення Фонду депортованих народів Криму") та Фонд державного майна України, створений відповідно до постанови Верховної Ради України від 7 липня 1992 року № 2558-XII "Про Тимчасове положення про Фонд державного майна України".

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

В. Суцєнко (кафедра правознавства)

Відомо, що одним з ключових елементів системи національної безпеки будь-якої країни є освіта у всіх її вимірах та рівнях. Без глибоко освічених та високопрофесійних спеціалістів неможливо не тільки побудувати систему національної безпеки, а й розробити її концепцію та втілити у повсякденне життя суспільства. Ці визнані в світі постулати повною мірою стосуються і нашої молодого держави — України.

У загальній системі освіти в нашій країні взагалі і в розбудові правової держави, зокрема, особливе місце сьогодні займає ПРАВОВА освіта. На мою думку, ґрунтовними мотивами саме такого висновку є наступні положення:

По-перше, шестирічний досвід державотворення в Україні беззаперечно свідчить, що проголошений конституційний принцип “верховенства права” не може бути втілений в життя суспільством без існування справді демократичної системи правової освіти. Вадю, яку має існуюче законодавство України, а також численні проблеми законотворення в державі пов’язані, в першу чергу, з відсутністю в країні достатньої кількості високопрофесійних фахівців з таких юридичних та суміжних з ними наук, як: загальна теорія держави і права, державне право і управління, політологія та державно-правовий менеджмент, законодавча техніка.

По-друге, існуюча до сьогодні система правової освіти багато в чому успадкувала і в деякій мірі законсервувала радянську систему підготовки наукових працівників та практиків у сфері юриспруденції. Саме радянській системі правової освіти були притаманні такі риси, як спотворена корпоративність професії юриста, орієнтація майбутніх фахівців на збереження та розвиток саме виконавчо-примусових правових норм, існування окрім писаного ще й “телефонного” права, відсутність реальної публічності в праві взагалі та в захисті прав людини і громадянина, зокрема. Таке становище значною мірою можна вважати об’єктивним, інакше в політично одноманітному, монолітичному суспільстві просто й не могло бути. Однак замовчувати цей процес, не намагатися дати йому об’єктивно виважену оцінку і не допомагати виведенню його на якісно новий, демократичний рівень — означало б сприяти не розвитку нашої держави, не зміцненню її національної безпеки, а навпаки — гальмувати демократичні процеси побудови сучасного громадянського суспільства і повноцінного входження України у європейське та світове співтовариство.

По-третє, постає нагальна потреба в підготовці таких фахівців з права, які б одночасно мали ґрунтовні знання з таких напрямків, як: сучасні інформаційні технології, економіка, екологія, політологія та державне управління, соціологія, військове будівництво, гуманітарні проблеми (загальномедичні, війни та миру, материнства та дитинства, міжнаціональних та міжетнічних стосунків, культури та спорту).

Разом з тим, існуюча система вищої юридичної освіти в Україні з об’єктивних причин не дає більш-менш глибокої спеціалізації пра-

вників. Тобто всі фахівці-випускники державних (та й приватних) вищих навчальних закладів мають одну-єдину спеціалізацію — “правознавство” і професію — “юрист”, а одержуваний ними диплом бакалавра, фахівця чи магістра права дає змогу і право обіймати будь-яку посаду, що потребує юридичної кваліфікації.

А в реальному житті скрізь відбувається фахова спеціалізація юриста за окремими напрямками конкретної посадової діяльності (компетенції), або ж — за окремими галузями права. Таким чином, незважаючи на опанування тим чи іншим студентом юридичного навчального закладу (факультету) загальної за назвою і формою професією “юриста”, в кінцевому результаті за змістом своєї практичної діяльності він стає все ж таки досить “вузьким” фахівцем права.

На підставі вищевикладеного та з огляду на потреби сьогодення і найближчого майбутнього, що сягає у перше десятиріччя ХХ століття, вважаю за доцільне внести деякі доповнення і уточнення до концепції підготовки фахівців з правознавства у вищих навчальних закладах України, а саме:

По-перше, ввести спеціалізацію навчального процесу після отримання студентами базової правничої освіти, починаючи з 3 року навчання в бакалавраті і продовжуючи її на магістерській програмі, в таких напрямках:

- 1. Загальна теорія держави і права (філософські, політологічні та правові проблеми).*
- 2. Цивільне (включаючи цивільно-процесуальне), господарське (підприємницьке) право та арбітражний процес.*
- 3. Фінансове та банківське право.*
- 4. Державне та муніципальне право й управління.*
- 5. Міжнародне комерційне право і процес. Міжнародне співробітництво правничих інституцій в галузі правничого обслуговування юридичних та фізичних осіб.*
- 6. Законодавча і нормотворча техніка.*
- 7. Кримінальне та кримінально-процесуальне право, кримінологія.*
- 8. Правоохоронна та правозастосовча діяльність.*
- 9. Судочинство.*

По-друге, важливим складовим елементом реформування системи правової освіти вважаємо значне підвищення ролі юридичної громадськості (професійних об'єднань юристів) в оцінці професійної підготовки майбутніх та працюючих юристів. Мається на увазі запровадження складання спеціальних професійних іспитів канди-

датами на заміщення певних посад як у державних (управлінських), так і недержавних юридичних установах, включаючи приватні. Тобто, наявність свідоцтва (диплома чи атестата) про юридичну освіту не повинна "автоматично" надавати його володарю права на заміщення тієї чи іншої посади, пов'язаної з фахом юриста. Тільки оцінка фахового рівня з боку компетентного журі юристів-професіоналів повинна надавати остаточне право на юридичну професійну діяльність.

Завершуючи розгляд найбільш важливих проблемних питань правової освіти в Україні, необхідно підкреслити, що юридична освіта, як і освіта взагалі, з її проблемами організаційної, навчально-методичної перебудови та фінансування, повинна бути визнана політичним і соціальним пріоритетом розвитку держави і суспільства. Тільки такий підхід дасть змогу в історично короткий час втілити в наше життя конституційний принцип "верховенства права" та закласти дійсно науково обґрунтовані правові підвалини національної безпеки України.